

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันนี้เป็นที่ทราบกันดีว่ามีการให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นทักษะแห่งอนาคตใหม่ที่มีนักวิชาการได้ให้ความหมายและองค์ประกอบของทักษะดังกล่าวเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการการศึกษาที่มีการกล่าวถึงความพยายามในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 แทนการจัดการศึกษาในแบบเดิมที่ผู้สอนเน้นการเรียนเพื่อให้ได้ความรู้เท่านั้น (วิจารณ์ พานิชย์, 2555) ซึ่งทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่กล่าวถึงประกอบไปด้วยทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี และทักษะด้านชีวิตและอาชีพ (วิจารณ์ พานิชย์, 2555; เบลันกา, เจมส์ และแบรนต์, รอน, 2556)

ทักษะด้านชีวิตและอาชีพเป็นทักษะด้านหนึ่งในทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบต่างๆคือ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์ และการเป็นตัวของตัวเอง การรู้จักเข้าสังคมและอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลาย การเป็นผู้ผลิตที่มีความน่าเชื่อถือ การเป็นผู้นำและมีความรับผิดชอบต่อนานาชาติ ซึ่งทักษะชีวิตเป็นทักษะที่หน่วยงานต่างๆ นักวิชาการ ทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ให้ความสำคัญมาตั้งแต่ในอดีต เนื่องจากทักษะชีวิตมีความสำคัญกับผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา เพื่อให้เกิดทักษะที่สามารถนำไปใช้ในปัจจุบันและอนาคต (ชนิดดา เทียนฤกษ์, 2557)

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการที่สอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ(พ.ศ.2561-2580) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศที่ได้ประกาศไปในราชกิจจานุเบกษา มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2562 โดยมีวิสัยทัศน์คือกระทรวงศึกษาธิการวางระบบเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม มีงานทำ มีอาชีพ และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้ได้กำหนดยุทธศาสตร์หลักออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์ โดยมียุทธศาสตร์ที่ 1 เป็นยุทธศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยตรงเนื่องจากเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่มีเป้าหมายเพื่อให้ยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น มีทักษะการ

เรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ วิชาชีวิต สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และ ทักษะในด้านพหุปัญญา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

ถึงแม้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 จะกำหนดให้ทักษะชีวิต เป็นสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ ความคิด การสร้างสัมพันธ์ อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่างๆอย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการ เปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อ ตนเองผู้อื่น ป้องกันตนเองในภาวะคับขัน และจัดการกับชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพให้สอดคล้องกับ วัฒนธรรมและสังคม (จตุพร เจ้าทรัพย์, 2555) แต่ก็พบว่ายังคงมีปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอยู่ ไม่ว่าจะเป็น พฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ เช่น การตั้งครกในวัยรุ่นสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การแพร่ระบาดของสิ่ง เสพติด การเสพติดสื่อออนไลน์ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย นอกจากนั้นแล้ว พฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพดังกล่าวยังส่งผลทำให้เกิดปัญหาขึ้นตามมาอย่างต่อเนื่อง กระทบต่อการ ผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ โดยเฉพาะผู้เรียนอาชีวศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ ต้องออกไปเป็นแรงงานสำคัญ แต่ด้วยวัยที่ยากู้อายูกเห็นและต้องออกไปฝึกงานในสถานประกอบการ ทำให้ผู้เรียนอาชีวศึกษาซึ่งอายุน้อยและขาดประสบการณ์ทักษะชีวิตต้องประสบกับภัยคุกคามใน ชีวิตประจำวัน (เทอดศักดิ์ นิสังกาศ, สบสันต์ อดุลยชัย, และมนต์ชัย เทียนทอง, 2560) ดังนั้นการ พัฒนาทักษะชีวิตจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งครู อาจารย์และผู้ปกครอง ที่ต้องเร่ง ปลุกฝังและฝึกฝนให้ผู้เรียนมีพื้นฐานของทักษะชีวิตที่ดีงามครบถ้วน เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานชีวิตที่ดี มี คุณภาพชีวิตที่ดี รู้จักใช้ความคิด สติปัญญาในทางที่ถูกต้องเหมาะสม (กนก พานทอง และคณะ, 2562)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นในการ พัฒนาจัดการเรียนรู้ของครูธุรกิจนสายอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนด้านอาชีพหรือการ ทำงานและทักษะชีวิตหรือการดำรงชีวิต เพื่อนำข้อมูลจากการวิจัยไปวางแผนและกำหนดแนวทางใน การพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพจริงที่เกิดขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูธุรกิจนสาย อาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสู่การทำงานและดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูธุรกิจนสายอาชีวศึกษาเพื่อ พัฒนาทักษะของผู้เรียนสู่การทำงานและดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้ศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นและการนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูธุรกิจในสายอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสู่การทำงานและดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เท่านั้น

ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยนี้ศึกษากับประชากรที่เป็นครูธุรกิจในสายอาชีวศึกษา จากวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานครจำนวน 212 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยนี้ศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตด้านระยะเวลา การวิจัยนี้ศึกษาในช่วงปี พ.ศ. 2561-2562

นิยามศัพท์เฉพาะ

ทักษะการทำงานและดำรงชีวิต หมายถึง ทักษะชีวิตและอาชีพที่เป็นส่วนหนึ่งของทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อันประกอบไปด้วย 5 ด้านได้แก่ ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว ด้านความคิดริเริ่มและการขึ้นนำตนเอง ด้านทักษะการเข้าสังคม ด้านการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ และด้านความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ

การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการหาความแตกต่างระหว่างระดับการปฏิบัติตามความเป็นจริงกับระดับการปฏิบัติที่คาดหวังของครูธุรกิจ แล้วนำความแตกต่างนั้นมาจัดลำดับความสำคัญเพื่อระบุความต้องการจำเป็น แล้วหาทางแก้ไขความต้องการจำเป็นที่สำคัญเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานและดำรงชีวิต

ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น ซึ่งต้องวิเคราะห์ว่าความแตกต่างดังกล่าวมีมากเพียงใดและมีความสำคัญมากน้อยเพียงใด ก่อให้เกิดปัญหาหรือไม่ หากไม่สามารถรอได้ ก็ต้องนำสภาวะของความแตกต่างมาวิเคราะห์สาเหตุเพื่อหาทางแก้ไขต่อไป

ดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น หมายถึง ดัชนีที่คำนวณจากผลต่างของข้อมูล 2 ส่วนตามนิยามความแตกต่าง โดยผู้ให้ข้อมูลต้องให้คำตอบในเครื่องมือวัดที่เป็นมาตราประมาณค่า โดยระบุระดับความสำคัญ (I=Important) ของข้อความซึ่งเปรียบเสมือนค่าที่แทนความสำคัญของสภาพที่ควรจะเป็น และระบุระดับสัมฤทธิ์ผล (D=Degree of Success) ซึ่งเปรียบเสมือนค่าที่แทนความสำคัญของสภาพที่เป็นจริง จากนั้นถ่วงน้ำหนักด้วยระดับความสำคัญ (I=Important)

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูธุรกิจ ในสายอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสู่การทำงานและดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21
2. ได้แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูธุรกิจในสายอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนสู่การทำงานและดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี